CP 00203_เล่าเรื่องตำนานประเพณียี่เป็ง (เมืองหริภุญชัย) เมืองบุญหลวงแห่งล้านนา_2562

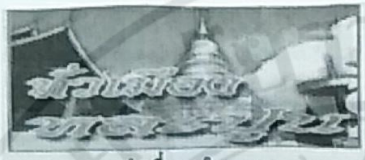

เล่าเรื่อง ตำนาน ประเพณี ยี่เป็ง (เมืองหริภุญชัย) เมืองบุญหลวงแห่งล้านนา

เมืองลำพูนหรือเมืองบุญหลวงแห่งล้านนาเป็นเมืองที่เก่าแก่โบราณ มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามสืบต่อๆกันมายาวนาน นับหลายช่วงอายุคนมากกว่า1000 ปี ประเพณีเดือนยี่เป็งเมืองหริภุญชัย ถือเป็นอีกประเพณีหนึ่ง ที่เก่าแก่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งตราบถึงปัจจุบัน

ตามประวัติตำนานของเมืองลำพูนหรือเมืองหริภุญชัยเดิม ได้กล่าวถึง ประเพณี ยี่เป็ง ไว้ว่าในสมัยพระเจ้ากมลราช ทรงเสวยราชย์ ในนครหริภุญชัย นับเป็นกษัตริย์องค์ที่ 21 ของจามเทวีวงศ์ บ้านเมืองในขณะนั้นได้เกิดอาเพศ เหตุกลียุคโรคห่า(อหิวาตกโรค)ระบาดไปทั่วบ้าน ทั่วเมือง ทำให้ผู้คน ต้องมีอันล้มหายตายจาก กันไปเป็นจำนวนมาก ที่เหลือรอด ก็อพยพหลบหนีออกจากบ้านจากเมืองไปหลบลี้หนีภัย อยู่ที่อื่นแดนไกล อาทิ เมืองทุกาม เมืองสุธรรมนคร และกรุงหงสาวดี เป็นต้น เนื่องจากในสมัยนั้น ไม่มียาชนิดใดที่จะรักษาโรคดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งถ้าจะมีการเปรียบเทียบกับในสมัยยุคปัจจุบัน ก็พอๆกับโรคเอดส์ในปัจจุบัน ทำให้บ้านเมืองกลับกลายไปเป็นเมืองร้าง อีแร้ง อีกา บินโฉบลง จิกกินซากศพเป็นฝูงๆ อย่างน่า สะพรึงกลัว ทั่วเมือง เต็มไปด้วยภูตผีปีศาจ

กาลเวลาผ่านไปนานถึง6 ปี เมื่อโรคร้ายสงบลง ชาวบ้านชาวเมือง ได้พากันทยอยเดินทาง กลับคืนมาสู่นครหริภุญชัย ดังเดิมแต่ก็มีอยู่จำนวนไม่น้อย ที่ไม่ยอมกลับด้วยเหตุผลส่วนตัว เมื่อถึงวันเดือนยี่เป็งหรือเดือนยี่ (เหนือ)ขึ้น 15 ค่ำของทุกปี ชาวบ้านชาวเมืองหริภุญชัย จะมีการแต่งดา เอาสิ่งของเครื่องใช้อุปโภค บริโภค บรรจุลงในตำเภา เรือแพ หรือเรือสะเปา แล้วปล่อยให้ไหลล่องไปตามแม่น้ำใหญ่ ที่ไหลผ่านนครหริภุญชัย โดยมีความเชื่อว่าสิ่งของดังกล่าวจะล่องลอยไปตามลำน้ำ ถึงญาติพี่น้องที่อยู่ในแดนไกล ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นประเพณีลอยกระทง ที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อ ๆกันมาจนกระทั่งตราบถึงปัจจุบัน

ในทุกปี เมื่อถึงวันเดือนยี่เป็ง ได้เวียนมาครบรอบ ตามวัดวาอารามต่างๆโดยเฉพาะ ตรงประตูวัดและประตูบ้าน จะมีการทำซุ้มประตูป่า โดยเฉพาะที่วัดวาอาราม จะมีการทำโคมค้าง โคมแขวน โคมหูกระต่าย โคมรังมดส้ม โคมผัด ปล่อยโคมลอย โคมไฟ ขึ้นบนท้องฟ้า โดยเชื่อว่าจะทำให้ได้ รับอานิสงส์ที่ประเสริฐยิ่ง และถือเป็นการบูชาพระเกตุแก้วจุฬามณี บนสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ส่วนที่กลางสนามวัดก็จะมีการทำเขาวงกต โดยใช้ไม้ไผ่จักสานเป็นวงกลม เข้าไปเป็นชั้นๆ โดยมีการจำลองมาจากเขาวงกตในเรื่องพระเวสสันดรชาดก เพื่อให้ผู้คน ที่เป็นเด็กหนุ่มสาว เข้าไปเดินเล่น เป็นที่สนุกสนาน

ขณะที่ชาวบ้านก็จะมีการเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม มหาชาติ13 กัณฑ์ โดย แต่ละกัณฑ์ก็จะมีเจ้าภาพหรือเจ้าศรัทธากัณฑ์เทศน์ ดังกล่าวโดยที่ทางวัดจะเป็นผู้กำหนดกัณฑ์เจ้าภาพให้ชาวบ้านเป็นปี ๆ ไป จนกว่าจะครบรอบแล้วถึงจะเวียนมาขึ้นต้นใหม่ ในวันนี้ตั้งแต่รุ่งเช้าเป็นต้นไปทุกวัดจะมีการฟังเทศน์ และเมื่อมีการเทศน์จบลงในแต่ละกัณฑ์ก็จะมีการตีกลอง ฆ้อง โหม่ง ประโคม เสียงดังสนั่นไปทั่วบริเวณวัด การเทศน์ก็จะมีการแสดง

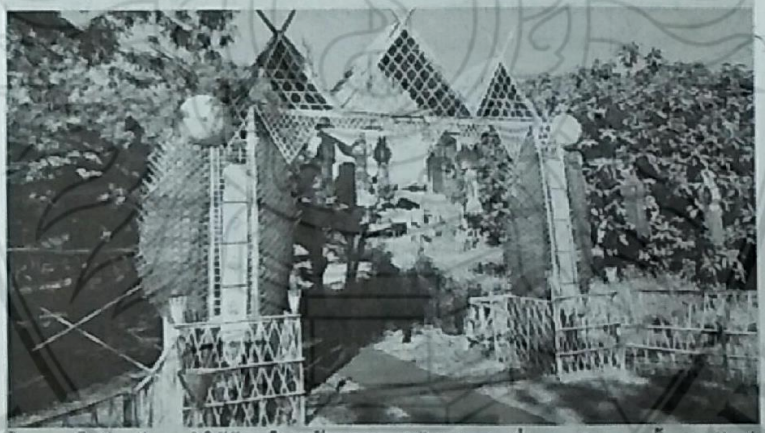

ต่อไปอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะครบทั้ง 13 กัณฑ์

ประเพณียี่เป็ง เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ มีมานับตั้งแต่ครั้งสมัยบรรพบุรุษของชาวเมืองหริภุญชัย และได้ถือปฏิบัติมาจนกระทั่งตราบถึงปัจจุบัน ซึ่งในปี 2562 นี้ ตรงกับวันที่ 11 พ.ย.62 หรือเดือนยี่(เหนือ)ขึ้น15 ค่ำ ดังนั้น เยาวชนคนรุ่นหลังสมควรที่จะได้ช่วยกันสืบสานตำนานประเพณียี่เป็งดังกล่าวนี้ให้คงอยู่สืบต่อไป ให้ตราบนานเท่านาน และเป็นมรดกของท้องถิ่นสืบไปจวบจนถึงช่วงลูกช่วงหลาน.

วัชรพงษ์ อินต๊ะนนท์/รายงาน